

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. *Маргарита Иванова Чинова*, д.ю.н., професионално направление 3.6 Право, научна специалност Наказателнопроцесуално право (Наказателен процес) преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”, Юридически факултет.

Назначена със заповед РЗЗ № 6259 от 15.12.2021г. на Ректора на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” за външен член на научно жури по конкурса за защита на дисертационен труд на тема – ***„Изменение на обвинението и отказ от обвинение, извършени от прокурора в първоинстанционното съдебно производство“***.

За присъждане на образователната и научна степен „доктор” с кандидат ***Георги Пондъов Тушлеков***, професионално направление 3.6 Право, Научна специалност Наказателнопроцесуално право (Наказателен процес).

Георги Тушлеков е завършил право в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”. От февруари 2019 г. до настоящия момент работи като юрисконсулт в „Бунай“, АД гр. Панагюрище. Бил е докторант редовна форма на обучение към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”, катедра „Наказателноправни науки“, научна специалност Наказателно процесуално право (Наказателен процес), след което е отчислен с право на защита.

В настоящия конкурс Георги Тушлеков участва с дисертационния труд – ***„Изменение на обвинението и отказ от обвинение, извършени от прокурора в първоинстанционното съдебно производство“***. Той е в обем от 151 страници, включително съдържание и списък на използваните съкращения и библиографска справка. Състои се от увод, три глави с

отделни параграфи, заключение и списък на използваната литература. Посочени са 263 бележки под линия. Цитираната литература включва 93 заглавия на български, руски езици и латиница.

За постигане на целите и задачите на изследването са използвани различни подходи като историческият, сравнително-правният, нормативният и други. Стилистично и езиково дисертационният труд е оформен правилно. Той се чете с лекота и изложението е лесно разбираемо.

Изследването на въпросите, свързани с изменение на обвинението и отказът от обвинение е необходимо и актуално по няколко причини. В българската правна литература няма монографично подобно изследване с аналогична тематика. Някои въпроси са поставяни на разглеждане, но само в контекста на едно или друго изследване по конкретен проблем. Освен това изменението на обвинението и отказът от обвинение има особено важно значение за правото на защита, за разкриването на обективната истина и въобще за целия наказателен процес, затова този институт се нуждае от самостоятелно научно изследване. Именно затова изясняването на съдържанието на изменението и отказът от обвинение правят настоящото изследване актуално и полезно. В тази връзка са проучени и взети предвид трудовете на много десетки не само български, но и чуждестранни автори. Научната дискусия и полемика са точни и акуратни, направени с уважителен тон.

Дисертационният труд е от значение и за практикуващите юристи. Проучена е и анализирана практиката на съдилищата, включително и Тълкувателните решения и Постановления на Върховния съд. Изследвана е съществуващата противоречива съдебна практика и са дадени в тази връзка собствени разрешения. Взета е предвид и относимата практика по отменения Закон за устройство на съдилищата.

Настоящият труд е от значение и за законотворческия процес. Направени са предложения за изменение и допълнение на съществуващата нормативна база. За предложенията *de lege ferenda* се предлагат и конкретни примерни текстове за изменение и допълнение на НПК. За тази цел са използвани законодателните разрешения на различни държави като Италия, Холандия, Франция, Белгия, Германия, САЩ и други

По този начин може да се приеме, че целите и задачите на изследването са изпълнени успешно.

В дисертационния труд се открояват и редица **конкретни приноси моменти** като по-значимите от тях могат да се обобщят така:

Глава първа е посветена на общите правила на изменение на обвинението и отказът от обвинение. Направен е сполучлив опит да се изясни съдържанието на понятието „обвинение“. За тази цел са цитирани определенията, дадени от различни автори и на този база докторантът е предложил своя собствена дефиниция на това понятие. По същата методологическа схема са изяснени и са дадени определения на понятията „изменение на обвинението“ и „отказът от обвинение“.

Интерес за теорията представлява изследването на института на изменението и отказа от обвинение през призмата на основните принципи на наказателния процес. Напълно е разбираемо, че най-голямо внимание е отделено на правото на защита и обективната истина, като са изследвани и разликите в тази връзка между Европейското и Американското право.

Може да се оцени като приносен момент детайлното изследване на института на изменението и отказът от обвинение в редица чужди законодателства като Италия, Холандия, Франция, Белгия, Германия, Португалия, Русия, Сърбия Хърватия, САЩ. По този начин са илюстрирани едни или други най-добри законодателни практики.

Глава втора е посветена на изменението на обвинението. В самостоятелен параграф са разгледани видовете изменение на обвинение,

което е от практически и теоретичен интерес. Дадена е и примерна квалификационна таблица с различни квалификационни критерии.

За първи път е направен сполучлив опит да се разграничи детайлно института на изменение и отказ от обвинение с други сходни институти. На първо място са формулирани разликите между изменението и отказа от обвинение по делата от общ и частен характер. Обобщени са освен това и разликите между изменението на обвинение и отказа от обвинение, както и между изменението на обвинението и изменението на предявения граждански иск. В дисертацията е взето отношение и по спорната в доктрината и практика теза дали е налице изменение на обвинението и когато съдът с присъдата прилага закон за по-леко, същото или еднакво наказуемо престъпление без съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението. Добавяйки и собствени аргументи, докторантът е защитил тезата, че в тези хипотези не е налице изменение на обвинението, а съдът дава точна правна оценка на установените по делото фактически положения.

В самостоятелен параграф са разгледани пределите и условията за реализирането на изменението на обвинението. Изразено е аргументирано становище по спорните въпроси дали може да се приложи института на изменение на обвинението при връщане на делото за ново разглеждане на първата инстанция, при връщането за допълнително разследване на досъдебна фаза и при съкратеното съдебно следствие.

За първи път изменението на обвинението условно е разделено и разгледано в три фази - изявлението на прокурора за изменение на обвинението, произнасянето от съда по неговата допустимост и предявяване на новото обвинение.

Отделно е изследвана нетипичната хипотеза на изменение на обвинението по чл.287, ал.5 НПК. В тази връзка е направено и предложение *de lege ferenda* за изменение на този текст

Проучена е противоречивата практика по прилагането на формулата „закон за по-тежко наказуемо престъпление“. За изследването на това понятие са дефинирани термините „квалификация“, „наказателноправна квалификация“ и „квалификация на престъплението“, което може да се оцени като приносен момент. Доказана е тезата, че при изменение на обвинението е от значение правната квалификация на престъплението, инкриминирано с обвинителния акт.

В тази част на дисертационния труд са проследени и разликите в различните формулировки като закон за по-тежко, по-леко, същото или еднакво наказуемо престъпление. Предложена е и нарочна схема, която ясно очертава тези разлики и която би била полезна за практикуващите юристи

Илюстрирани са различните практики на съдилищата и при прилагането на другата базисна правна формулировка – „съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението“, като е разграничена от обстоятелствената част на обвинителния акт. Специално е изследвана противоречивата практика при изменението на обвинението при съучастие, продължавано престъпление и при съвкупност. Даден е аргументиран отговор в тези хипотези дали става въпрос за прилагане на закон за същото или за еднакво наказуемо престъпление.

Противоречива е и практиката на съдилищата във връзка с възможността на основание чл.287, ал.1 НПК в обвинението да се включат нови деяния. В дисертацията се поддържа правилното становище, че при действащия регламент това би било съществено процесуално нарушение. Затова се предлага *de lege ferenda* този текст да се измени като се даде възможност за изменение на обвинението с включване на нови деяния, но винаги по искане на прокурора със съгласието на подсъдимия. Правилно се предлага още, това правило да не се прилага ако за новото престъпление се предвижда наказание доживотен затвор или доживотен затвор без замяна.

Третата глава е посветена на отказа от обвинение. Изследвани са видовете отказ от обвинение – пълен и частичен и правната същност на отказа в материалноправен и в процесуален смисъл.

В тази част на изследването е аргументирана тезата, че не би било целесъобразно на прокурора да се предоставя възможност да оттегля обвинението, тъй като това би било в разрез с принципа на състезателността, правото на защита на подсъдимия и разкриването на обективната истина.

Към рецензирания труд могат да се отправят и някои *бележки*.

В дисертационния труд някои въпроси не са изследвани в тяхната дълбочина и на места изложението остава впечатлението за повърхностен преразказ на законови разпоредби и становища на различни автори, публикувани в правната литература, без собствени изводи, анализи и заключения.

По темата на дисертационния труд са публикувани три статии – Изменение на обвинението в съдебното следствие при промяната във формата на съучастие; Изменение на публичното обвинение – основни положения; Отказът на прокурора от обвинение в съдебната фаза.

Авторефератът е изготвен при спазването на всички нормативни правила, а приносните моменти са отразени акуратно и точно.

Предвид изложеното, в **заключение**:

Давам на дисертационния труд на Георги Пондъов Тушлеков на тема – „Изменение на обвинението и отказ от обвинение, извършени от прокурора в първоинстанционното съдебно производство“ положителна оценка и си позволявам да препоръчам да му бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“, професионално направление 3.6 Право, научна специалност Наказателнопроцесуално право (Наказателен процес.

Януари 2022г.

Изготвил рецензията:

М. Чинова

